

SZEGEDI TUDOMÁNYEGYETEM
Bölcsészettudományi Kar
Történelemtudományi Doktori Iskola

Magyar Királyi Honvédség gyorscsapatai 1938–1941

Doktori (PhD) értekezés
tézisfüzet

Kiss Gábor Ferenc

Témavezető:

dr. Sipos József Csc.
egyetemi docens

2012
Szeged

Kutatási célkitűzés

A magyar szakirodalomban sok szempontból feldolgozták a II. világháború történetét. Ezekben a munkákban azonban a fő hangsúly az 1942, és az azt követő évek eseményeire helyeződik. Különösen a 2. magyar hadsereg bevetése a keleti fronton 1942/43-ban, illetve az 1944-45-ös magyarországi harcok szerepelnek kiemelten. Nyilvánvaló nem minden ok nélkül, hiszen a magyar részvétel a világháborúban talán éppen ezen esetekben volt a legjelentősebb, leglátványosabb és ezek a legismertebb témák. Az is figyelemreméltó körülmény, hogy a szocialista korszakban, noha más megfontolásokból, kiemelt figyelmet kaptak ezek a kérdések. A doni pusztulást a magyar hadtörténet egyik legnagyobb, katasztrofális 1526-os mohácsi csatavesztéshez mérhető tragédiájaként ábrázolták, és amelyet természetesen felhasználtak a Horthy-rendszer kritikájához. Az 1944-45-ös események esetében a Vörös Hadsereg felszabadító hadműveletei adták a kiemelt helyzet az apropóját. Számos részkérdés azonban nyitva maradt. Ilyen problémakörnek tartom a honvéd gyorsfegyvernem témáját is.

Nem kizárólag történeti szempontból lehet érdekes a kérdés. A modern hadviselésben is kiemelkedő fontosságú a gyorsaság, a gyors reagálás s ezek logisztikai összefüggései. Egy katonai akciónál a bevetett erő nagysága, erőssége mellett legalább ennyire meghatározó tényező a megfelelő erőt a megfelelő időben a megfelelő helyre elvinni. Napjaink másik aktualitása a koalíciós hadviselés, aminek történeti tanúságait fontos lehet kiemelni.

A Magyar Királyi Honvédség világháború szereplését nem lehet anélkül értelmezni, hogy ne vizsgálná meg az előzményeket. Ez igaz az általam választott témára is. Célom az, hogy

- egységes keretbe foglalva bemutassam, és értékeljem a Magyar Királyi Honvédség egyik legmodernebb és legújabb fegyvernemét, és működését 1938 és 1941 között;
- bemutassam és értékeljem a gyakorlati alkalmazás során nyert tapasztalatokat és azokból levont korabeli következtetéseket
- kiegészítsem, finomítsam a Honvédségről alkotott képet, amely kizárólag az elavultságot, maradiságot emeli ki mind gondolkodásban, mind pedig anyagi viszonyokban, ehhez képest szembeállítsam a szervezeti és elméleti területen bekövetkezett változásokat

– érzékeltessem azt az elméleti és gyakorlati munkát, mely egy modern fegyvernem megteremtéséért folyt.

A disszertáció nem kíván részletesen foglalkozni a gyorscsapatok haditechnikai eszközeivel, felszerelésével. Ezért az alkalmazott haditechnikát, felszerelést csak a szükséges mértékben, legfontosabb paramétereikkel jellemezve mutatom be. Ugyanígy nem részletezem a technikai fejlesztések műszaki hátterét sem. A korszak politikatörténetét, külpolitikai viszonyait csak a katonai események ismertetéséhez szükséges mértékben tárgyalom.

Kutatási módszerek

A célkitűzéseim befolyásolták az alkalmazott kutatási módszereket. Tetemes mennyiségű forrás, szakirodalom áll rendelkezésre, de többségük érintőlegesen foglalkozik a kérdéssel, jórészt összefoglaló munkák, illetve haditechnikai jellegű anyagok. A források egy része csak kritikával használható, hisz magukon viselik a korszak jellegzetes jegyeit. Munkám során a rendelkezésre álló primer és szekunder forrásokat az analízis és szintézis módszerét használva dolgoztam fel.

Ma Magyarországon, ha a magyar gyorscsapatok történetének 1938–1941 közötti, tehát létrehozásuk kezdeti szakaszáról keresünk szakirodalmat, nem lesz egyszerű helyzetünk. Erről a témáról nincs monografikus feldolgozás, így kénytelenek vagyunk összefoglaló művekből kiszemezgetni a megfelelő információt. A Magyar Királyi Honvédség történetét feldolgozó művek jobbra az 1941–1945 közötti korszak eseményeit dolgozzák fel. A monografikus feldolgozások is erre a korszakra koncentrálnak, az 1941 előtti események inkább csak említésszerűen szerepelnek.

A témában született néhány munka sem összefoglaló jelleggel született, hanem inkább egy-egy résztémát vesz górcső alá. Sokszor azonban, bár igényes munkákról van szó, inkább ismerterjesztő művekről, tankönyvekről van szó, mint tudományos igényű művekről. A rendszerváltás után újra megjelent egy egykor igen népszerű műfaj, a csapattörténet. Az újonnan keletkezett csapattörténeti művek fontos adalékokat nyújtanak a fegyvernem történetéhez. Ugyancsak hiányoznak a Honvédség korabeli fegyvernemeinek történetét a teljesség igényével feldolgozó szakkönyvek is.

A szakirodalom hiányossága arra is visszavezethető, hogy levéltári anyag jelentős része a második világháborúban megsemmisült. Ez a jelen kutatást is nehezítette, mivel

elveszett a hadműveletekkel kapcsolatos anyagok nagy része. A kutatáshoz felhasználható megmaradt primer források a Hadtörténeti Levéltárban találhatóak. Ezek közül elsősorban az I. fondfőcsoportból a magyar királyi honvéd vezérkar főnöke (vkf.) levéltári iratait említhetjük, melyek hiányosan maradtak fenn.

A Honvédelmi Minisztérium 3b osztálya foglalkozott a harcjárművek, gépjárművek ügyeivel. A kutató itt elsősorban anyagi, technikai információkra lelhet.

A II. fondfőcsoportban (területi hatóságok, alakulatok) a Magyar Királyi Honvédség és Csendőrség csapatanyag jegyzéke ugyancsak súlyos károkat szenvedett. Mind a magasabb, mind az alacsonyabb szintű parancsnokságok, seregtestek és egyéb csapatok anyagai csak részlegesen maradtak meg.

A hadműveletek történetének kifejtésében egy sajátos forrástípus, a kitüntetési javaslatok játszanak kiemelkedő szerepet. A forrás jelentőségét az adja, hogy egy kitüntetési javaslatban leírásra került a kitüntetés okaként szolgáló kiemelkedő teljesítmény, fegyvertény is. A harcjelentések és csapatanyagok hiányában a kitüntetési esetbeszámolók segítségével kíséreltük meg a konkrét harci esemény történetét rekonstruálni.

A tisztek személyi adatainak pontosításához a Tiszti személyügyi és anyakönyvi lapok, minősítési táblázatok (I. fondfőcsoport) fond személyi anyagait használtuk fel.

A kor szemtanúi által írott visszaemlékezések a VII. fondfőcsoport Tanulmánygyűjtemény fondjában találhatóak meg. Szubjektivitásuk mellett fontos adalékokkal egészítik ki ismereteinket.

Nélkülözhetetlenek a *Magyar Katonai Szemle*, az 1931–1944 között havonta megjelenő katonai folyóirat cikkei, tanulmányai. A lapban közölt írások bemutatják a korabeli magyar katonai gondolkodást, melyből képet kapunk magyar honvédségről, az egyes fegyvernemek, szolgálati ágak helyzetéről, de találhatunk benne hadtörténeti leírásokat is.

Tartalmi összefoglalás

Az értekezés a bevezetésen és összegzésen kívül 3 fő fejezetre tagolódik. Az első fejezetben felvázolom azokat a körülményeket és hadügyi folyamatokat, melyek meghatározták és befolyásolták a fiatal fegyvernem létrejöttét és fejlődését. Ennek során áttekintem a nemzetközi és hazai tendenciákat és eseményeket, amik megelőzték az 1938-as haderő átalakítást. Igyekeztem bemutatni azt, hogy a magyar fejlesztések

megalapozott elméleti háttérrel, a külföldi tendenciák ismeretével kerültek megvalósításra.

A következő 2 fejezetben (2 alfejezetben), a gyorscsapatok alkalmazásán keresztül mutatom be, hogy a megvalósult elképzelések miképpen váltak be a gyakorlatban, s a hadműveletek milyen következtetések levonására adhatnak alkalmat.

A felvidéki és az észak-erdélyi bevonulásról szóló részek szándékosan rövidebbek, mint a kárpátaljai és a délvidéki hadműveletet bemutató részek. Harci cselekményekre ugyanis csak a két utóbbi alkalommal került sor, „Észak felé” és „Kelet felé” a diplomácia eszközeivel érték el a sikert. A kárpátaljai és a délvidéki események során is megállapítható, hogy csak korlátozott méretű harci cselekményekbe keveredtek a magyar erők. Az előbbi esetben a szembenálló erők – vagy inkább azok hiánya –, míg az utóbbi alkalommal a német hadsereg sikerei kímélték meg a magyar csapatokat a nagy véráldozattal járó harcoktól.

A *Felvidéki bevonulás* című fejezetben létrehozás kezdeti stádiumában lévő gyorsalakulatok kerülnek bemutatásra. Különösen igaz az éppen szerveződő 2. gépkocsizóhadra.

Kárpátalján már harci körülmények között szerepeltek a gyorscsapatok. A még kiépítetlen szervezeti, anyagi és személyi háttérrel rendelkező egységek a korlátozott harci viszonyok között megállták a helyüket. A bevonulásból leszűrt tapasztalatok mindenesetre megmutatták, hogy további komoly fejlesztésekre van szükség. Az egyik fontos tapasztalat, hogy a gyorseregtesteknek egységes vezetésre van szükségük. Ennek következtében jön létre a Gyorshadtest.

Észak-Erdély visszafoglalása megmutatta és ráébresztette katonai vezetést, hogy a Gyorshadtest akkori állapotában nem áll teljesen készen a neki szánt feladatok jelentős részének ellátására. A bevonulás menettapasztalatai, illetve egy magyar–román háború esetén a román hadsereg harcilehetőségei azt mutatták, hogy a még mindig szükségszerűen felfegyverzett gyorscsapatok korántsem alkalmasak a Harcászati Szabályzatban meghatározott feladataikra.

A *Délvidéki hadművelet* című fejezetben részletesebben feltárom az alkalmazási környezetet: felvázolom a szembenálló felek erőit, a földrajzi viszonyokat, és haditerveket. Ezek alapján helyezem el a Gyorshadtest hadműveleteit, és mutatom be, hogy a meglévő szervezetű, felszerelésű, kiképzettségű gyorscsapatok meghatározott feladataikhoz képest még mindig csak korlátozott célokért vethetők harcba, hiszen

alapvető paraméterek tekintetében súlyos hiányok merültek fel s a korábbi tapasztalatok alapján egy részüknél helyesebb azt mondani, hogy nem kerültek orvoslásra.

Összegzés – Gyorscsapatok/gyorscsapatok tevékenységének általános értékelése

A magyar királyi honvédség hamar felismerte, hogy a két világháború között olyan új katonai elmélet jelent meg, amely nemcsak a használhatatlan elképzelések sorát gyarapítja. A 30-as években már megszülettek azok az elképzelések, amely alapját képezték az új fegyver- és csapatnemek alkalmazásának a II. világháborúban. Az alapvető változás oka a motorizáció és az ezzel kapcsolatos hadviselési változások.¹ Az évtized végére már a páncélos-, gépjármű- és repülőtechnika kifinomodott annyira, hogy módot adott az elméletek mind szélesebb körben való megvalósítására és alkalmazására. Magyarország fegyverkezését több tényező is hátráltatta. Egyik az ország katonai megkötése a trianoni békeszerződés által, más részről a megfelelő gazdasági és személyi háttér elégtelensége. A 30-as évek végére ezek a tényezők kezdtek pozitív irányba változni s 1938-tól beindult egy nagyszabású fegyverkezési program. Ennek keretében került sor a gyorsfegyvernem megszervezésére. Az új fegyvernem magán hordozta mindazokat a gyermekbetegségeket, melyekkel a frissen újjászervezett Honvédség küszködött, sőt még sajátosságaiból adódóan ehhez még más problémák is járultak.

Az 1938-ban felállított gyorscsapatok első alkalmazása a Felvidékre való bevonuláskor került sor. Az alig megszervezett alakulatok tevékenysége igazából még nem sokkal haladta meg egy gyakorlat szintjét. Kárpátalja visszafoglalásakor már konkrét harci cselekményekre került sor. A csapatok szervezetileg, anyagilag és személyileg sem álltak azon szinten, valamint alkalom sem adódott rá, hogy a modern harcászati elveknek megfelelően alkalmazzák. A frissen bevonultatott újoncokból álló egységek megállták ugyan a helyüket, de kérdésesnek bizonyult, hogy szervezett ellenállás esetén is sikerült volna megvalósítani a kitűzött hadműveleti célokat. A kiképzés és a csapatok anyagi ellátottsága sem állt a megfelelő szinten.

A tapasztalatok alapján a gyorseregettek vezetésére megalakult Gyorshadtest parancsnokság nemcsak egy esetleges hadművelet esetén jelentette az egységes, szakszerű vezetés lehetőségét, hanem a békebeli szervezés, a kiképzés irányítására is

¹ Természetesen ide sorolhatunk sok más terület kiemelkedő eredményeit (elektronika, hírközlés, vegyipar, kohászat stb.), de az újítás kulcsa mindenképpen az új erőforrás megjelenése és elterjedése.

szolgált. Ez lehetővé tette a megfelelő, egységes elvek kidolgozását, kipróbálását és a vezetés felkészítését a megváltozott elvek szerinti harcvezetésre. Megmutatkozott, hogy ad hoc alapon nem lehet fenntartani az új fegyvernemet. Már békeidőben meglévő és megalapozott anyagi és személyi keretekkel kell felállítani a gyorscsapatot. Ekkortól kezdik egységesíteni a csapatok gépjárműállományát – inkább kevesebb, mint több sikerrel, különösen ha bevonultatott polgári járművekre gondolunk – és megkezdik az páncélosegységek felszerelését korábbiaknál lényegesen korszerűbb harcjárművekkel (Csaba páncélgépkocsi, Toldi könnyűharcocsi, Nimród páncélvadászok, Turán közepes harckocsi).

Az 1940-es magyar–román majdnemháború időszakában a magyar haditerv Gyorshadtest szabályzatban előírt módon való alkalmazásával számolt. A román védelem áttörése után a gyorsalakulatoknak a román védelem mélységben kijutva kellett volna tevékenykedni. A háború elmaradt, s Felvidékhez hasonlóan „csak” egy békés bevonulással „kellett” megküzdeni a csapatoknak, ahol az ellenséget nem annyira a román csapatok, hanem inkább a nagy menettávolságok és menetkörülmények jelentették. A többi csapatnál kétségen kívül sokkal jelentősebb menetteljesítményeket fölmutató gyorsanmozgó egységek azonban így is számos problémával kellett, hogy megküzdjenek, amelyek harci körülmények között a hatékonyságot negatív irányban befolyásolták volna. Az utánszállítás sokszor lemaradozott, illetve a híradó hálózat sem felelt meg a követelményeknek. A járművek és a lóállomány hiányosságai miatt sok alakulat mindenfajta harci behatás nélkül is komoly menetveszteségeket szenvedett.

Fontos tapasztalatokat jelentettek a német katonai sikerek. Ezek meggyőzhették a kétkedőket, hogy a gépesítés nem tévutat, hanem a jövőt jelenti, és igazolták háború előtt született alkalmazási elméleteket. A lengyel és a nyugati hadjáratok megerősítették a gyorscsapatok létjogosultságát, de saját harci tapasztalat híján a további fejlesztési irányokat is kijelölték. Ezután került sor harckocsizászlóaljok szervezésére, s az egységek fegyverzetének erősítésére. Ugyanakkor a törekvéseket összhangba kellett hozni a hazai lehetőségekkel, Nyilvánvaló volt, hogy sok szempontból követendő a német példa, de – ahogy egy jelentés is utal rá – nem másolható. Az eltérő gazdasági, technikai, személyi adottságok mellett a honvédség potenciális alkalmazási környezete is eltér a német követelményektől.

1941 áprilisában a Honvédséget újra bevetik. Délvidéki hadjárat ezúttal egy koalíciós háborút jelent, mindazzal az előnnyel, amit egy erős nagyhatalom szövetsége jelent. A honvédek ezúttal sem találják magukat szemben szervezett ellenséggel, hanem

inkább az irreguláris erők jelentik a fő gondot. És persze az immáron szokás szerint előjövő problémák. Az utánszállítás gyengeségei, kiképzetlenség, hiányos anyagi körülmények, vezetési problémák mind sújtják a támadó csapatokat. Míg korábban a diplomácia hártotta el az összeütközést az ellenséges hadsereggel, most a német szárazföldi- és légierők tevékenységének köszönhetően mire a magyar haderők megindultak, már nem találkozhattak számottevő ellenállással. Így újfent nem sikerült háborús körülmények között vizsgáztatni a Honvédséget, újra elmaradt az élesben való kipróbálás. Haditapasztalatokban azonban – ha csak korlátozottakban is – nem volt hiány. A problémák orvoslására azonban nem maradt elég idő, mivel a Délvidék után újra bevetésre került a Gyorshadtest. Ezúttal azonban pehelysúlyú versenyzőt állítottak be két nehézsúlyú közé. Itt már vérrel kellett megfizetni az elmaradt fejlesztéseket, a gyenge technikát s az indokolatlan spórolást.

További kutatási irányok

Továbbiakban szeretném kiegészíteni munkámat a gyorscsapatok anyagi viszonyainak szélesebb bemutatásával, különösen azok jellemzőinek összehasonlításával a valós és lehetséges ellenfelek anyagi eszközeivel. A fegyverzet és felszerelés bemutatása mellett fontos lenne a csapatok tisztikarának összegyűjtése.

Az egyes csapatnemek tekintetében részletesebb kutatásara is szükség lenne, azok felszerelésére, harcászataira, személyi állományára fókuszálva.

Hasznosíthatóság

A disszertáció felhasználható általában történelemoktatásban, ahol a gyorscsapatokkal kapcsolatos sztereotípiákat lehetne segítségével finomítani. Ugyanígy a hadtörténelem tanításában is kaphat szerepet. Hasznos lehet csapattisztek számára is. A történeti elemzések segítséget jelenthetnek a ma katonai vezetőjének is. A hadműveletek vezetési módszerei, a szövetségességekkel való együttműködés a mai kor kérdései közé tartoznak.

Új tudományos eredmények

Disszertációmban kimutattam, hogy a magyar katonai fejlesztések folyamatosan figyelemmel kísérték a nemzetközi tendenciákat és bemutattam és értékeltem gyorscsapatok fejlődését.

A világháború eseményeit a magyar katonai vezetés elemezte azokat, és a gyorscsapatok fejlesztésénél, alkalmazási elveinél mindig korszerű módon figyelembe vette.

Összefoglaltam a magyar honvéd gyorscsapatok történetét 1938–1941 között, a csapatok alkalmazásán és az ebből leszűrhető tapasztalatok alapján.

A gyakorlati alkalmazással párhuzamosan bemutattam a fejlesztési elképzelések és fejlesztések alakulását.

A honvédséggel kapcsolatos, sokszor sematikus megállapításokkal ellentétben állítható, hogy a hadsereg vezetése elméleti tekintetben elérte a kor színvonalát. (A technikai, anyagi téren jelentkező problémák ellenére kijelenthetem, hogy a nagyjából hasonló súlycsoportba tartozó ellenfelekkel összehasonlítva, a magyar gyorscsapatok sok tekintetben modernebb koncepciót képviseltek azoknál.) Kiderült az is, hogy az elméleti felkészültség mögött sok esetben nem állt a megfelelő gyakorlati háttér. A felmerült hibák elemzése is eligazíthatást nyújthat nem csak az adott korban, hanem napjaink hadseregátalakítási folyamatai során is.

FONTOSABB PUBLIKÁCIÓK:

Könyv:

BOKOR PÁL: *Szegedországtól Magyarorszáig. Visszaemlékezés a szegedi ellenforradalmi napokra 1919.* (szerk., jegyzetek: Kiss Gábor Ferenc). Szeged, 2005, Belvedere Meridionale.

Cikkek, tanulmányok:

„Légigangszterek” Szeged fölött. Mennyből a bomba. *Belvedere Meridionale*. 1996. VIII. évf. / 5–6. sz. 115–118. p.

A három muskétás Egyiptomban. *Belvedere Meridionale*. 1997. IX. évf. / 1–2. sz. 91–97. p.

„Blitzkrieg” az olajfák alatt. *Belvedere Meridionale*. 1997. IX. évf. / 3–6. sz. 149–161. p.

A hadseregállítás kezdetei. *Belvedere Meridionale*. 1998. X. évf. / 3–4. sz. 86–96. p.

„Mikor a Karp. Honv. Regiment kivonul...”. *Katonanapló* 1944. október 14. –1945. december 12. Válogatta Döbör András, jegyzetek: Kiss Gábor Ferenc. *Belvedere Meridionale*. 1998. X. évf. / 5–6. sz. 125–143. p.

A 33. honvédszászlóalj szervezése és felállítása. In Döbör András – Jancsák Csaba – Kiss Gábor Ferenc – Nagy Tamás – Zakar Péter (szerk.). *Katonák, papok, polgárok*. Szeged, 1999, *Belvedere Meridionale*. 33–50. p.

Az első magyar ejtőernyős alakulat 1938–1939. In Döbör András – Kiss Gábor Ferenc (szerk.): *Magyarország és Európa 1919–1939*. Szeged, 2001, *Belvedere Meridionale*. 43–58. p.

Szántó Rudolf: *Katonaemlékek*. (s. a. r., jegyzetek). *Belvedere Meridionale*. 2004. XVI. évf./3–4. sz. 102–108. p.

A Magyar Néphadsereg Szegeden 1956-ban. In Döbör András – Kiss Gábor Ferenc – Zakar Péter (szerk.): *Az 1956-os szabadságharc és utóélete*. Szeged, 2007, *Belvedere Meridionale*.

Rohamkiképzés a Magyar Királyi Honvédségben 1938–1941. In Jancsák Csaba – Kiss Gábor Ferenc – Zakar Péter – Döbör András (szerk.): *Dixit et salvavi animam meam*. Tanulmányok a 65 éves Szegfű László tiszteletére. Szeged, 2007, *Belvedere Meridionale*. 357–368.

Gyorscsapatok a Felvidéken. In Miklós Péter (szerk.): *Újragondolt negyedszázad*. Tanulmányok a Horthy korszakról. Szeged, 2010, *Belvedere Meridionale*.

Szerkesztések:

Engi József: *Négy keréken*. Közlekedéstörténeti tanulmányok. (szerk.: Kiss Gábor Ferenc). Szeged, 2001, *Belvedere Meridionale*.

Gebei Sándor: *Erdélyi fejedelmek és a lengyel királyválasztások*. Szeged, 2007, *Belvedere Meridionale*.

Társszerkesztések:

Döbör András – Jancsák Csaba – Kiss Gábor Ferenc – Nagy Tamás – Szegfű László (szerk.): *Szent Gellért vértanúságának 950. évfordulójára*. Szeged, 1998, *Belvedere Meridionale*.

Döbör András – Jancsák Csaba – Kiss Gábor Ferenc – Nagy Tamás – Zakar Péter (szerk.).
Katonák, papok, polgárok. Szeged, 1999, Belvedere Meridionale.

Döbör András – Kiss Gábor Ferenc (szerk.): Magyarország és Európa 1919–1939. Szeged,
2001, Belvedere Meridionale.

Döbör András – Jancsák Csaba – Kiss Gábor Ferenc – Nagy Tamás (szerk.): Professoribus
salutem. Szeged, 2001, Belvedere Meridionale.

Michnay Gyula: Mint Mohamed koporsója. Életrajzi írások. (szerk.: Jancsák Csaba – Kiss
Gábor Ferenc). Szeged, 2001, Belvedere Meridionale.

Kiss Gábor Ferenc – Kruppa Tamás (szerk.): A végvári dicsőség nyomában. Tanulmányok
Balassi Bálintról és koráról. Szeged, 2004, Belvedere Meridionale.

Döbör András – Kiss Gábor Ferenc – Zakar Péter (szerk.): Az 1956-os szabadságharc és
utóélete. Szeged, 2007, Belvedere Meridionale.

Jancsák Csaba – Kiss Gábor Ferenc – Zakar Péter – Döbör András (szerk.): Dixit et salvavi
animam meam. Tanulmányok a 65 éves Szegfű László tiszteletére. Szeged, 2007, Belvedere
Meridionale.

Konferenciák, előadások:

A 33. honvédszázalaj szervezése és felállítása. Elhangzott: Tudományos konferencia. JGYTF
Történettudományi Tanszék. Szeged, 1998. szeptember 24.

Az első magyar ejtőernyős alakulat 1938–1939. Elhangzott: Magyarország és Európa 1919–
1939. Tudományos konferencia. JGYTF Történettudományi Tanszék. Szeged. 1999. november
9.

Magyar ejtőernyősök a Délvidéken. Elhangzott: Temes és Csongrád megye régiója fiatal
történészeinek találkozója. Szeged, 2000. június 9–11.

Rohamutászok a Magyar Királyi Honvédségben. Elhangzott: Eperjessy Kálmán Emlékezete.
Történettudományi Konferencia. SZTE JGYTFK Történettudományi Tanszék, Szeged, 2001.
november 15.

Hősök, áldozatok. Emlékezés a 2. magyar hadseregre (a hadsereg felállítása, kivonulása,
harcai). Dugonics András Piarista Gimnázium, Szeged 2003. január 30.

A Magyar Királyi Honvédség részvétele a Jugoszlávia elleni támadásban. 2004. április 13.
VMDK Szegedi Csoportja.

A trianoni békeszerződés és Európa. 2004. május 8. Milleneumi Kávéház, Szeged.

„Április négyről szóljon az ének”. *Magyarországi hadműveletek 1945.* 2005. április 13.

Dugonics András Piarista Gimnázium, Szeged

„Dél felé!” *Egy propagandafilm Magyar Honvédség délvidéki bevonulásáról.* 2005. szeptember 1. Délvidéki magyar évszázadok. Történésztábor, Magyarkanizsa.

A 2. magyar hadsereg a Donnál. 2005. november 12. Délvidéki Magyar Honvédtalálkozó, Szabadka.

Magyarok a Don-kanyarban. TiszapArt Tv. Emlékezés a 2. magyar hadsereg doni tragédiájára. Első adás: 2006. január 28. 18.00.

Mindenkihez!!! Magyarországi Tanácsköztársaság 1919. Dugonics András Piarista Gimnázium, Szeged. 2006. március 23.

A rendszerváltás nagyhatalmi és külpolitikai háttere. 2006. augusztus 29. Rendszerváltozás az '80-as évek végén Magyarországon. Történésztábor, Lakitelek.

A Magyar Néphadsereg Szegeden 1956-ban. Az 1956-os forradalom és utóélete. Tudományos konferencia. SZTE JGYPK Történettudományi Tanszék. Szeged, 2006. november 6.

A 1956-os magyar forradalom és előzményei. A Magyar Forradalom és Szabadságharc Napja.

„Don kanyarban áll egy szomorúfüzfa”. Tata, 2008. január 18.

„Valahol Oroszországban”. Szent Imre plébánia, Tata. 2008. január 19.

„Gloria Victis!” – 1956. Nyergesújfalu, 2010. október 22.

„Fel a Kárpátok bérceire!” Kárpátalja visszacsatolása. Tata, 2010. március 19.

„Trianon: előzmények, tárgyalások, következmények”. Trianontól az első világháború végéig – Előadások Magyarország, Bihar és Berettyóújfalu 20. századi történelméből. Tudományos konferencia. Bihari Múzeum, Berettyóújfalu. 2010. november 4.

„A trianoni békeszerződés”. Dusnok 2011. február 19.

„Dél felé!” – A délvidéki hadművelet 1941. Tata, 2011. március 4.